وڃائجي
ويل رنگن
جو احساس
(نثري نظم)
علي محمد "درد" سولنگي
سنسار
پبليڪيشنس
kaptan abro

وڃائجي ويل رنگن جو احساس

(نثري نظم)

علي محمد ”درد“ سولنگي

سنسار

2020ع

ڊجيٽل ايڊيشن

2022ع

سنڌ سلامت ڪتاب گهر

Book No:05

(حق ۽ واسطا ليکڪ وٽ محفوظ)

Book: Wijaije wayal rangan jo ahsas (Nasari Nazam)
Writtten by:
Ali Muhammad “Dard”Solangi
First Editon: September -2020
Copies: 500
Published by: SANSAAR Publications & Printers arachi
Rs. 300 PKR / 5 Dollars (US)

ڪتاب : وڃائجي ويل رنگن جو احساس
موضوع: (نثري نظم)
ليکڪ : علي محمد“درد” سولنگي
ڇاپو: پهريون- سيپٽمبر 2020
تعداد: 500

مُلهه

ڏيهه: 300 رپيا / پرڏيهه: 5 ڊالرز(آمريڪي)
ISBN: 978-969-7998-04-3

ڇپيندڙ

سنسار پبليڪيشنس اينڊ پرنٽرس ڪراچي

آفيس: روم نمبر: 307، ٿرڊ فلور، صابر منزل،

نزد گل پلازا مارسٽن روڊ، صدر، ڪراچي

Contact:03002507766
Email: sansar.sindh@gmail.com

ڪتاب ملڻ جا هنڌ

سنسار بڪ بئنڪ ڪراچي، ڪاٺياواڙ بڪ اسٽور اردو بازار ڪراچي، ٿامس اينڊ ٿامس بڪ اسٽور ڪراچي، نئون نياپو ڪتاب گهر ڪراچي، ڪنول ڪتاب گهر حيدرآباد، رومي ڪتاب گهر حيدرآباد، دانيال ڪتاب گهر حيدرآباد، سوچ ڪتاب گهر دادو، انڊس بڪ شاپ دادو ۽ اداري ڪان آن لائن پڻ گهرائي سگهجي ٿو.

ارپنا

پنهنجن پٽن صابر علي ۽ محمد سمير جي نالي

مون کان پوءِ
منهنجن جي پارت اَٿوَ
پنهنجن جي پارت اَٿوَ
سارن رشتن جي پارت اَٿوَ
سيني رشتن کي سنڀالجو
جيڪي مِٽي ٿي مِٽيءَ ۾ ملي ويا
انهن کي بہ نہ وسارجو
ڪيڏي بہ تڪليف اچيوَ
ڪهڙو بہ وقت هجيوَ
صبر جو دامن نہ ڇڏجو
همت ڪجو
حوصلو نہ هارجو
ڪنهن جي دل نہ رنجائجو
پل توهان کي ڏکوئين
توهان نہ ڪنهن کي ڏکوئجو
هي حياتي سڄي
مرڪي گهارجو
پنهنجي وت ۾ وس آهر
سين سان نڀائجو
پيارُ ئي ورهائجو
پيارُ ئي ورهائجو

علي محمد ”درد“ سولنگي

سنڌسلامت پاران :

سنڌ سلامت ڪتاب گهر پاران ناميارِي ليکڪ ۽ شاعر **علي محمد "درد" سولنگيءَ** جي نثري نظمن جو مجموعو "**وچائجي ويل رنگن جو احساس**" اوهان اڳيان آڻي رهيا آهيو.

نثري نظم ۾ لفاظيءَ بدران خيال جي اڏام کي بنيادي اهميت حاصل هوندي آهي، خيالن جي اڏام ئي پڙهندڙن جي ذهن تي اثر انداز ٿئي ٿي، جنهن ۾ علي محمد درد سولنگي سڦل نظر اچي ٿو. سندس نثري نظمن ۾ تجريد (Abstracts) جو عڪس پڻ نمايان پَسي سگهجي ٿو، جيڪا سندس فن ۽ فڪر جي اڏام جو واضح اهڃاڻ آهي. علي محمد "درد" سولنگيءَ جا گهڻا نثري نظم داخلي ڪيفيتن جا نثري نظم آهن، هُن پنهنجي نثري نظم جي ڪينواس تي پنهنجن احساسن جون محروميون، وڇوڙا، انتظار جي ڪيفيت لڙڪن ۽ ٽهڪن جا گڏيل رنگ ڏنا آهن ا

هي ڪتاب **سنسار پبليڪيشن، ڪراچيءَ** پاران 2020ع ۾ ڇپايو ويو آهي. ٿورائتا آهيون يوسف سنڌيءَ جا جنهن ڪتاب سنڌ سلامت ۾ اپلوڊ ڪرڻ جي اجازت ڏني.

محمد سليمان وساڻ
مينيجنگ ايڊيٽر (اعزازي)، ڪراچي
سنڌ سلامت ڊاٽ ڪام
sulemanwassan@gmail.com
www.sindhsalamat.com
books.sindhsalamat.com

سٽاءُ

- پبلشرنوٽ ادارو/9
- وچائجي ويل رنگن کي ڳوليندڙ شاعر (مهاڳ). پارس حميد/10
- خوبصورت احساسن جو شاعر .... زاهده ابڙو/17
- مان سپاٽي هُجان، هجان نہ هُجان - علي محمد ”درد“ سولنگي/22

نثري نظم

او جيجل .... /32	رشتن جا راڪاس .... / 33
مان مري ويو آهيان ..../34	يادون............................/ 35
وڪريل وار ..../36	ديو داس .... / 37
ويچارو انسان......................./ 38	الائي ڇو؟ ..../ 39
لاپُ../ 40	چاهتن جا سلسلا................/ 41
سالگره ..../ 42	خاموشي ..../ 43
اکرن سان عِشقُ ..../ 44	توکي منهنجي زندگي گهرجي /45
وينتي ..../ 46	دعا ..../ 47
سڄاتو ئي ڪونہ ..../ 48	وجود جي ڪچي عمارت ....../ 49
اوسيئڙو ..../ 50	غم جي گاج ..../ 51
مسيحا ..../ 52	منهنجو مَنُ مَڪلي ..../ 53
اندر جي اڪيلائي................/ 54	حسن ۾ ورهايَلُ .... / 55
مُرڪن جا پوپٽ .... / 56	درد جو ائٽم بَم.............../ 57

اَلمَيِنِ جي اُڏِهِي ..../ 58	اجڙيل درگاهه ..../ 59
مقدر ..../ 60	تعزيت ..../ 61
خون بها ..../ 62	ساهه مُٺ ۾ ..../ 63
اَڻ مُندائتا مِينهن ..../ 64	بيوفا ..../ 65
نيڻن جا نيسارا................/ 66	ائين ڇو ٿيندو آهي؟ ..../ 67
چاهہ ۾مليل ڇَهڪَ............./ 68	سَهپَ ..../ 69
"ر" ..../ 70	حوس جا هيرا ..../ 71
خوابن جو شيش محل ..../ 72	ويچاري دل ..../ 73
ياد جا گلاب ..../ 74	ڏنگيل ماڻهو ..../ 75
وچائجي ويل رنگن جو احساس/ 76	نڌڻڪو انسان ..../ 77
مرڻ کان اڳ ..../ 78	ڏک ٿو ٿئي ..../ 79
دل کان دور ناهين .... / 80	آس نہ پَلي آهي ..../ 81
رهاڻين لاءِ آتو روح ..../ 82	ڳوڙها ڳالهائيندا آهن ..../ 83
انمول سرمايو ..../ 84	ٿر پاپيهو ..../ 85
سپنن ۾ ڏٺل سک جي سيج .... / 86	سُک جو سوجهرو ..../ 87
ڇا چئجي؟ ..../ 88	مُرڪُن جا مرهم ..../ 89
رَدِ ڪيل نوٽ ..../ 90	نئون سال، نوان زَخمَ ..../ 91
پُر فريب پيڪنگ ۾ ..../ 92	جنم ٿيپ جو هڪ سال......../ 93
باهہ، باهہ جون رڙيون ..../ 94	هميشہ ائين ڇو ٿيندو آهي؟.../ 95
نشان ..../ 96	سک جو سڳو ساهہ ڪٽڻ ....../ 97
اڌورو چنڊ ..../ 98	بهترين دوست ..../ 99

ايبارشن ..../ 100	نُڪرائجڻ جو اَحساسُ......./ 101
ايئن ٿي نہ ٿو سگھي ..../ 103	پنھنجا، پنھنجا آھن .... / 105
جانم جي نانءُ ..../ 107	منافق .... / 108
لُڙڪن ڏي بہ تہ ڏِسُ .... / 109	تون ئي ڪو ڏَسُ ڏي .... / 110
تنھنجي پيرن ۾ ..../ 111	ساپيائون ..../ 112
چَندُ چھرو .... / 113	لُڙڪَ ئي لُڙڪَ .... / 114
عُمر جي ڪتابَ مان .... / 115	****

پبلشر نوٽ

علي محمد "درد" سولنگي سنڌي ادب جو خاموش خدمتگار آهي، هو وڏي عرصي کان لاڳيتو قلمي پورهيو ڪندو پيو اچي، سنڌي ٻولي ۽ خاص طور تي ٻارن جي ادب لاءِ سندس خدمتون ساراهه جوڳيون آهن، هن وقت تائين نثر توڙي نظم جي صنفن تي آڏاريل اَٺ (8) ڪتاب سنڌي ادب کي ارپي چڪو آهي، هي نثري نظمن تي آڏاريل سندس نائون (9) ڪتاب آهي.

علي محمد "درد" سولنگي بنيادي طور تي شاعر آهي، پر سندس نثر پڻ سگهارو آهي، هن جي لکڻين ۾ ٻولي ۽ اسلوب بهترين ۽ مناسب پريا آهن، سندس خيالن جي اڏام شاهوڪار آهي. سندس نثر ۾ به شاعراڻي چاشني ۽ سڳنڌ جو واس آهي.

نثري نظم ۾ لفاظي بدران خيال جي اڏام کي بنيادي اهميت هجي ٿي، خيالن جي اڏام ئي پڙهندڙن جي ذهن تي اثر انداز ٿئي ٿي، جنهن ۾ هو سقل نظر اچي ٿو. هن جي نثري نظمن ۾ تجريد (Abstracts)جو عڪس پڻ نمايان ٻَسي سگهجي ٿو جيڪا سندس فن ۽ فڪر جي اڏام جو واضح اهڃاڻ آهي.

علي محمد "درد" سولنگي جو هي نثري نظمن جو مجموعو "وڃائجي ويل رنگن جو احساس" سنڌي ادب ۾ سٺو واڌارو ثابت ٿيندو.

اسلم ڪٽياڻ

سي اي او، سنسار پبليڪيشنس

مهاڳ

وڇائجي ويل رنگن کي ڳوليندڙ شاعر

عرب دنيا جي مشهور انقلابي شاعر محمود درويش جي لفظن ۾ ته "مون وٽ شاعريءَ جي ٻه موسم ٿيندي آهي,ائين نه ٿيندو آهي جو آئون سڄو سال ڪجهه ٻه نه لکي سگهندو آهيان. ڪڏهن ته نظمن جو مينهن وسندو آهي. منهنجي ڌرتي آهي ۽ آئون ڌرتيءَ جو شاعر آهيان."

واقعي ڪنهن شاعر تي ٻه شاعري ڪرڻ جي موسم ٿيندي آهي. ڪڏهن ڪڏهن ته هو مهينن جا مهينا نه لکي سگهندو آهي ۽ ڪڏهن ته ڏينهن ۾ ڏهه ڏهه نظم لکندو آهي ۽ واقعي ٻه سندس مٿان نظمن جو مينهن وسندو آهي. اسان جي دوست علي محمد "درد" سولنگي جي مٿان ٻه نثري نظمن جي موسم لٿي آهي. نثري نظم لکي رهيو آهي. ائين ته سندس تازو آيل ڪتاب "ڪاش" ۾ٿورن نثري نظمن کان سواءِ سموري پابند شاعري آهي، پر سندس هن ڪتاب "وڇائجي ويل رنگن جو احساس" ۾ صرف نثري نظم آهن. نثري نظمن جي صنف نوجوان شاعرن جي پسنديده صنف ٿيندي پئي وڃي. هي صنف سنڌي شاعريءَ ۾ 1970ع جي ڏهاڪي ۾ لکي وئي ۽ آهستي آهستي هن نثري نظم جي صنف پنهنجن رَنگَن ۽ رُوپَن سان سنڌي شاعري کي نکاري ڇڏيو. ان صنف ۾ لکڻ جي ڪا ٻه پابندي نه آهي. سوئي ڌاڳي کان وٺي ايٽم بم جي مامرن تائين لکي سگهون ٿا. موضوعن جي وسعت ڪري هي شاعريءَ جي صنف ڏينهون ڏينهن مقبول ٿيندي پئي وڃي اها بلڪل حقيقت آهي ته شاعري ٻه آرٽ آهي، ان آرٽ جي ڪري شاعري وڏيڪ حسين محسوس ٿئي ٿي ۽ پڙهندڙ شاعريءَ جي حُسن کي محسوس ڪندي انهن لفظن ۾ پنهنجو پاڻ کي ڳولي ٿو. نثري نظم وزن ۽ بحر جي قيد تان آزاد آهي. نثري نظم فرانس ۾ لکيو ويو. بودليئر کي نثري نظم

جو پهريون شاعر مڃيو وڃي ٿو. نثري نظم جي ابتدا فرانس ۾ ارڙهين صدي ۾ ٿي. بودليئر عورت جي جسم، جنس ۽ عريانيت کي پنهنجي شاعريءَ ۾ موضوع بڻايو ۽ هن جي ڪيترن نظمن ۾ اهي شيون ڏسي سگهجن ٿيون. سندس پهريون شعري مجموعو Flowers of Evil 1857ع ۾ شايع ٿيو. بودليئر کان پوءِ رانبو، جنهن جي شاعري ۾ ڪيترائي عڪس هئا. ملارمي جنهن جو تعلق بہ فرانس سان هيو جنهن پنهنجي شاعري علامتي انداز ۾ لِکي اُن کان پوءِ ڪيترائي يورپ جا وڏا نندا شاعر جن ۾ اندرا پائونڊ، سينٽ جان پرس، پبلو نرودا ۽ ٻين ڪيترن ئي نثري نظم لکيا ۽ دنيا کي هن صنف ڏانهن راغب ڪيو. اڄان بہ اڳتي وڃجي تہ رابندر ناٿ ٽيگور جو ڪتاب گيتانجلي بہ نثري نظم ۾ آهي. هتي پاڪستان ۾ احمد هميش کي نثري نظم جو باني شاعر چيو وڃي ٿو. جيتوڻيڪ مبارڪ احمد بہ اهڙي دعوي ڪري ٿو. سنڌي ۾نثري نظم باقاعده 1970ع جي ڏهاڪي ۾لکيو ويو. هتي سنڌ ۾ ڊاڪٽرنعيم در شياڻي جو نثري نظم جو ڪتاب بہ ستر جي ڏهاڪي ۾ آيو. ان دور ۾ نثري نظم جي شروعات ٿي چڪي هئي ۽ هندوستان جا سنڌي شاعرَ تہ هتان جي شاعرن کان پهريان شروعات ڪري چڪا هئا. ان کي هندوستان جي سنڌي شاعرن پاران نئين ڪويتا جي نالي سان سڏيو ويو. اهڙي ريت هتي بہ ڪجهہ سال پهريان بحث ٿي چڪو آهي پر مان هن کي نثري نظم ئي چوان ٿو. ڪيترائي شاعر نئين ڪويتا جي نالي سان لکن ٿا.

نثري نظم ائين نہ آهي تہ سِٽُن کي گهٽ وَڌ ڪجي تہ نثري نظم ٿي وڃي، ان لاءِ بہ ڪجهہ گهرجون آهن. نثري نظم لاءِ هڪ خاص ڪيفيت سان گڏُ خيال جو هجڻ بہ ضروري آهي، جيستائين خيال نہ هوندو رڳو لفاظي هوندي تہ اهو نثري نظم اثرائتو نہ ٿيندو جو پڙهندڙ کي پنهنجي ڪيفيت سان متاثر ڪري سگهي. اسان جي دوست علي محمد "درد سولنگيءَ" جي نظمن ۾ اها ڪيفيت ۽ انداز موجود آهي جو هر پڙهندڙ

ڪي پنھنجي نظمن جو Thought پهچائي ٿو. اچو تہ سندس نظمن ڪي ان ڪسوٽي تي پرکيون.

تون پنھنجي مٿان
نڇاور ٿيل
گُلن ڪي لتاڙيندي
اڳتي وڌندي ٿي وڃين
۽ آئون
تنھنجي پيرن هيٺان چيپاٽيلَ
گُلن، پتِينُ
۽ پوءِ
پنھنجي دل ڏانھن ڏِسان ٿو
۽ سوچيان ٿو
ڇا..!
نڇاور ٿيڻ وارن جو
اھو ئي مقدرُ آھي.

(نظم: مقدر)

هن نظم ۾ درد پنھنجو پيغام پڙھندڙ تائين چڱي ريت پهچائي سگھيو آهي. جنھن ۾ هن بڌايو آهي تہ جيڪي ماڻھو ٻين جي مٿان نڇاور ٿيندا آهن، پنھنجو پاڻ گھوري ڇڏيندا آهن. انھن جو مقدر بہ ڪنھن تي نڇاور ٿيل گلن جي پتين جيان هوندو آهي، جيڪي رستي تي چيپاٽجي ماڻھن جي پيرن جي لتاڙھيٺان اچي ويندا آهن.

هن نظم جو مرڪزي خيال پڙھندڙ تائين چڱي ريت پهچائڻ ۾ شاعري ڪامياب ويو آهي. نثري نظم ۾ خيال کي بنيادي حيثيت حاصل آهي. اھو شاعر تي بہ منحصر آهي تہ هو ڪھڙي طرح پڙھندڙ کي خيال جي گھرائيءَ سان متاثر ڪري ٿو. جيڪڏھن شاعر جو خيالُ پُختو نہ

هوندو تہ هڪ پڙهندڙ تائين پنهنجو پيغام پهچائي نہ سگهندو. علي محمد درد جو هڪ اهڙو ئي خيال سان ڀرپور/ نظم هيٺ ڏجي ٿو.

فرش تي وِکريل
گلن جي
پتين کي ڏسي
آئُون
اُن ٽاريءَ کي
ڳولڻ جي ڪريان ٿو
جنهن تي هي
گُل ٽِڙيا هئا
جيئن
تعزيت ڪري سگهان.

(نظم : تعزيت)

نثري نظم جو اهم جُز آهنگ هوندو آهي، جيڪو نظم کي لکڻ وقت لفظن کي ترتيب ۾ آڻيندو آهي. اها لفظن جي جَڙاوَتَ ئي نثري نظم کي مڪمل ڪندي آهي، مٿين نظم جو آهنگ ڪجهہ اهڙو آهي جو نظم جا اهي لفظ هڪ ٻئي ۾ جڙيي بيٺا آهن ۽ پنهنجي ترتيب ۾ وڏيڪ موزون لڳن ٿا. هن نظم ۾ ڪٿي بہ ڪو سجايل لفظ نہ ٿو لڳي. اهڙي نموني سان علي محمد "درد" سولنگي جا ڪيترائي نثري نظم اهڙي ترتيب سان لکيا ويا آهن جو هو نثري نظم جون گهرجون پوريون ڪن ٿا. ڪيترن سالن تائين نثري نظم پنهنجي مخالفت جي زَد ۾ رهيو. ڪيترن ئي وڏن شاعرن نثري نظم جي مخالفت ۾ لکيو پر پوءِ بہ اهي نثري نظم جي مقبوليت ۾ گهٽتائي آڻي نہ سگهيا. هاڻي شاعرن جي اڪثريت نثري نظم لکي رهي آهي. اهو ئي هن صنف جي قبوليت جو جواز آهي. نثري نظم ۾ بہ شاعريءَ جي ٻين صنفن جيان علامتن ۽ استعارن کي ڪتب تہ آڻي سگهجي ٿو پَر، ايتري مقدار ۾ بہ نہ ان جو

خيال ئي انهن استعارن ۾ علامتن ۾ گُم ٿي وڃي وري ٻه هتي اهو ئي چوڻو پوندو ته خيال ئي نثري نظم جو اهم جُز آهي.

آهنگ، ڪيفيت انداز ۾ ڪلائمڪس اچي وڃن ٿا. هيٺ سندس هڪ مختصر نظم جنهن جو ڪلائمڪس تي ماڻهو ڪجهه دير لاءِ سوچي سگهي ٿو:

مون لئه
سُڪَ ٻه
پوپٽن جيان رهيا آهن
جيڪي گهڙي پل لاءِ
هتن ۾اچي
پنهنجا رنگ ڇڏي
الائي ڪيڏانهن
اڏامي ويندا آهن
۽ اهي رنگ ٻه
ڪجھ لمحن ڪان پوءِ
يادون بڻجي ويندا آهن
پوءِ
اُڏامي ويل پوپٽن
۽ وڃائجي ويل رنگن جو احساس
ڏاڍو ڏنگيندو آهي.

(نظم: وڃائجي ويل رنگن جو احساس)

علي محمد "درد" سولنگي جا گهڻا نثري نظم داخلي ڪيفيتن جا نثري نظم آهن، هُن پنهنجي نثري نظم جي ڪينواس تي پنهنجن احساسن جون محروميون، وڇوڙا، انتظار جي ڪيفيت لڙڪن ۾ ٿهڪن جا گڏيل رنگ ڏنا آهن اهو چئي سگهجي ٿو ته، هي داخلي ڪيفيت جو شاعر آهي پر خارجي ڪيفيت جو رجحان ٻه ضروري آهي ڇو ته دنيا

ڏکن سان ٽمٽار آهي ۽ انهن ڏکن ڏانهن ڏسڻ بہ شاعر جو ڪم آهي. پنهنجي ڏکن کي ڏسڻ کان سواءِ ٻين جي ڏکن کي ليئو پائي ڏسجي. اسان جي سنڌي شاعريءَ ۾ نثري نظم تجرباتي دور مان گذري رهيو آهي ۽ اهو هڪ نئين فنامنا (Phenomena) مان گذري رهيو آهي. هن تجرباتي دور ۾ ڊگهن نظمن کان سواءِ مختصر نثري نظم بہ لکجن پيا. هڪ اهڙو مختصر نثري نظم پيش ڪجي ٿو:

مون جڏهن بہ
تو ۾
ڪا
اميد رکي آهي
تہ
تنهنجو رويو
گائني ڪوسٻ جيان
ٿي وڃي ٿو
۽ ائين
منهنجن ساريِن اميدن جو
ابارشن
ٿيو وڃي.

(نظم: ابارشن)

هي نظم آهي تہ مختصر پر پنهنجي اندر مڪمل آهي. شاعر جيڪا پنهنجي وارتا بيان ڪرڻ چاهي ٿو انهيءَ ۾ هو ڪامياب ٿي ويو آهي. توڙي جي هي نظم چند سٽن تي مشتمل آهي پر پنهنجي خود وضاحت (Self-Explainatory)آهي. اسان جي دوست علي محمد "درد" سولنگي کي نثري نظم لکڻ جو ڏانءُ آهي. هو نثري نظم جي فارميٽ کي چڱيءَ ريت سمجهي ٿو پر جيئن هو پنهنجو مطالعو وڌائيندو ويندو تيئن سندس نثري نظمن ۾ نکار ايندو ويندو. هونئن تہ علي محمد

"درد" سولنگي شاعريءَ جي سيني مروج صنفن تي لکيو آهي، پر هن ڪهاڻيون بہ لکيون آهن. اهو چئي سگهجي ٿو تہ هو اهڙو تخليقڪار آهي جيڪو پنهنجي تخليقي صلاحيتن کي هر فارم ۾ اجاگر ڪرڻ جي ڪوشش ڪري ٿو.

پارس حميد
حيدرآباد

خوبصورت احساسن جو شاعر

هر انسان چاهيندو آهي تہ هو پنهنجن خيالن ۽ جذبن جو ٻين اڳيان اظهار ڪري، جنهن جو خوبصورت طريقو لفظن کي جوڙي جملن ۾ بيان ڪرڻ آهي پر ان کان اڳ اڳتي هو چاهيندو آهي تہ سندس احساس جي خوبصورتي کي ٻين تائين رسائڻ لاءِ ٻيو ڪو تخليقي انداز استعمال ڪري جنهن ۾ شاعري هڪ اهڙو فن آهي جنهن ۾ وڏي کان وڏو فلسفو هڪ سٽ ۾ بيان ٿي سگهي ٿو. سنڌ ڌرتي تي قدرت جي هميشہ ڪرپا رهي آهي جنهن هن ڌرتيءَ تي پيدا ٿيندڙ ذهنن کي سوچ جي خوبصورتي ۽ ادبي ذوق سان مالا مال ڪيو آهي.

شاعريءَ جي دنيا ۾ هينئر ڪيترائي نالا آهن جن پنهنجي فڪر ۽ سوچ کي شاعريءَ ذريعي عوام آڏو پيش ڪيو آهي. علي محمد "درد" سولنگي بہ انهن مان هڪ آهي، جنهن پنهنجي قلم جي سگهہ سان پنهنجي خوبصورت سوچ کي قلمبند ڪري مختلف قسمن جا خيال جنهن ۾ زندگيءَ جا عام تجربا شامل آهن. جن کي شاعر تمام اهم سمجهندو آهي ۽ انهن جي اندر زندگيءَ جو فلسفو ڳولڻ جي ڪوشش ڪندو آهي. ڪٿي هو عشق جي لڳل چوٽ کان تڙپي ٿو پوي ۽ چوي ٿو:

آئون اهو ديوداسُ آهيان
جنهن کان جڏهن
پاروتي
پري ڪئي وئي
تڏهن
چاهُ ڏيڻ لاءِ

ڪا ٻہ
چندر مُکي نہَ مِلي.
(نظم: ديو داس)

سندس تخلص "درد" مان اهو واضح آهي تہ علي محمد جي زندگي ۾ "درد" جو هڪ اهم ڪردار رهيو آهي. جنهن ڪري هن زندگيءَ جي ايترن احساسن مان "درد" کي چونڊي پنهنجي نالي سان سلهاڙي ڇڏيو آهي ۽ هاڻي هو درد جي نالي سان ئي سڃاتو وڃي ٿو. سندس گهڻي شاعري بہ درد جي ڪا ڪهاڻي ٿي لڳي. منهنجو پنهنجو خيال اهو آهي تہ درد ۽ عشق اهي بہ اهڙا اهم جز آهن جن کانسواءِ شاعريءَ ۾ چس نہ ٿو اچي سگهي. شاعر تہ دردن جو سودو ڪندو آهي، جهولي پکيڙي ويهندو آهي تہ ڪو سندس جهوليءَ ۾ "درد" جي خيرات وجهي تہ جيئن هو ان درد جي مالها ٺاهي پائي. پنهنجن دردن ۾ ٻين جا عڪس ۽ اولڙا واضح ڪندو رهي،سندس هي نظم درد جي انتها کي ڇُهي ٿو:

منهنجو مَنُ
مڪليءَ جيان آهي
جنهن ۾ رڳو
ارمانن جاآثار
خوابن جا کنڊر
ٿڪن جا ٽٽل رستا
۽
يادن جون
قبرون آهن.

(نظم: منهنجو مَنُ مَڪلي)

ائين به ناهي ته هن جي احساسن ۾ خوشين ۽ خوشبوئن جي رنگا رنگي ناهي. هو محبوب جي مرڪ ڏسي خوش ٿئي ٿو ۽ ڪيس سندس لَبنِ تي مرڪ ائين ٿي لڳي جڻ ڪنهن گل تي ڪنهن پوپٽ جو ويهڻ. جيئن چوي ٿو:

تنهنجي
لبڙن جي
گلابن تان
جڏهن
مُرڪن جا پوپٽَ
اُڏرندا آهن
تڏهن
سارو ماحول
مهڪي پوندو آهي
۽ روحُ
رقص ڪرڻ
لڳندو آهي.

(نظم: مُرڪن جا پوپٽ)

هڪ نهايت ئي خوبصورت احساس سان هو تعزيت جي رسم کي نيائڻ ٿو چاهي.

فرش تي وِکريل
گلن جي
پتين کي ڏسي
آئون

اُن ٽاريءَ کي
ڳولڻ جي ڪريان ٿو
جنهن تي هي
گُل ٽِڙيا هئا
جيئن اُن سان
تعزيت ڪري سگهان. (نظم: تعزيت)

هڪ سچي شاعر جي نشاني اها آهي تہ هو پنهنجي اردگرد جي ماڻهن جي خوشين ۽ غمن کي پنهنجي اندر محسوس ڪري ۽ پوءِ ان احساس کي پنهنجو احساس بڻائي پيش ڪري. علي محمد ”درد“ جو نظم ”خون بها ۾ ڏنل“ هڪ خوبصورت احساس آهي، ان عورت جو جيڪا خون بها ۾ ڏني ٿي وڃي ۽ پوءِ هوءَ غم جي گهاٽي ۾ پيڙهجندي ٿي رهي. هو عام خيالن کي خاص بڻائي ٿوءِ انهن کي پنهنجي لفظن جو ويسُ پهرائي خوبصورتيءَ سان بيان آڏو رکي ٿو جيئن هڪ جاءِ تي چوي ٿو:

مون لئہ
سُڪَ بہ
پوپٽن جيان رهيا آهن
جيڪي گهڙي پل لاءِ
هٿن ۾اچي
پنهنجا رنگ ڇڏي
الائي ڪيڏانهن
اڏامي ويندا آهن
۽ اهي رنگ بہ
ڪجھ لمحن کان پوءِ
يادون بڻجي ويندا آهن
پوءِ

اُڏامي ويل پوپٽن
۽ وڇائجي ويل رنگن جو احساس
ڏاڍو ڏنگيندو آهي.
(نظم: وڇائجي ويل رنگن جو احساس)

هن خيال جي خوبصورتي تہ اها آهي تہ زندگيءَ ۾ گهڻو ڪري هر انسان پوپٽ ڪي جهلڻ ۽ ان جي رنگن جو هٿن تي ڇهڻ وارو تجربو ڪري ٿو ۽ شاعر هتي سڪن ڪي پوپٽن سان ڀيٽي زندگيءَ جي سچائيءَ کي ڏاڍي خوبصورتيءَ سان بيان ڪري ٿو. اميد ٿي ڪجي تہ هي ڪتاب ادب جي دنيا ۾ خوبصورت اضافو ثابت ٿيندو.

زاهده ابڙو
حيدرآباد

پنهنجي پاران

مان سپاٽي هُجان، هُجان نه هُجان

منهنجو جنم جنگ کان پوءِ امن وارن ڏينهن ۾ 21 نومبر، 27 رجب، معراج واري رات پرهه ڦٽيءَ ويل ٿيو مگر منهنجي زندگيءَ ۾ نه امن رهيو ، نه وري مون محبت جي معراج جا مزا ماڻيا، نه ئي غم جي ڪاري رات مان خوشين جي پرڀات ڦُٽي.

جنگ ختم ٿي چڪي، پر اڄ به منهنجي اندر ۾ جنگ جاري آهي، بيچينيءَ ۽ بيقراريءَ جا بم، غم جا گولا هر وقت دل جي ڌرتيءَ تي ڪرندا ۽ ان تي هر روز زلزلا ايندا رهن ٿا. اکين جي افق تي اوجاڳن جا ڪڪر ۽ اڻ مندائتي مينهن جا اوٺر اُٿندا ۽ لڙڪ لارون ڪري ڳلن تان ڳڙندا رهن ٿا. روح ڪان راحتون اڄ به رُنل آهن. من جي مَنهَن تي اڄ به مايوسين جو ڄارو ڄميل آهي. قلب واري قبر ۾ اڄ به اڪيلايون دفن آهن ۽ من مڪليءَ جيان آهي، جنهن ۾ صرف يادن جون قبرون آهن ۽ ساهه ۾ جڙڻ ته باهه لڳل آهي.

ڪجهه پنهنجن پهر وهيا آهن، ڪجهه ڌارين دل آزاري آ\
ڪنهن ڪنهن جا ويهي مان ناڻءَ ڪڻان، مُون لئه باهه سين هت ٻاري آ\
(علي محمد "درد" سولنگي)

اهي ڪرم نوازيون ۽ قرب انهن قربائتن جا آهن، جن چاهه عيوض چوٽ، خلوص عيوض کوٽ ۽ محبت جي موٽ ۾ روح کي روڳي بڻائي ڇڏيو ۽ زندگي جڙ ته زهر بڻجي وئي. ڇاتي ڇيهون ڇيهون ٽيڙ ۽ رڳ رڳ ريهون ڪرڻ لڳي، اهڙيون ويساهه گهاتيون مليون ۽ قلب تي ڪاتيون هليون جو روئندي راتيون ڪٽيون.

ڪڏهن ويهي سوچيندو آهيان ته:

اگر سيد ميرے لب پر محبت ہی محبت ہے

تو پھر یہ کس لیے نفرت کا دھارا ساتھ رہتا ہے۔ (وصی شاہ)

پر پنهنجي طبيعت، اڄ بہ اها ئي ساڳي، وفا جي واٽ تي پير پٿون ڪرڻ ۾ جان ڪان پيارن ڪان جفائون ملڻ باوجود، پاڳل دل اڄ بہ وفا واري واٽ نہ ڇڏي آهي ۽ لطيف جي انهن سٽن تي عمل پيرا آهي تہ،

جن ريءَ سري نہ ساءِ، رَتي نہ رُسڄ تن ڪان،
هو جهڻڪن، تون جهڪو ٿي، پانڌُ ڳچيءَ ڳل پاءِ
پاڻ وڃي پرچاءِ، مَتان رُنو ئي رهجي وڃين.

سارا شڪوه، شڪايتون، ساهہ ۾ سانڊي رکڻ ۽ اُف بہ نہ ڪري، ناتو نڀائڻ جي هر ممڪن ڪوشش ڪرڻ باوجود، طبيعت جي اها تقاضا بہ رهي آهي تہ" پلي ٻُڪ پرم جي، شال مَ وڃي شان."

پیاسا ہوں مگر ساحل دریا پر کھڑا ہوں
خواہش پر مجھے ٹوٹ کے گرنا نہیں آتا

شايد اهو ان ڪري بہ آهي جو قدرت واري مون کي مڪمل مرد تہ ناهيو پر دل شايد عورت جي ڏيئي ڇڏي ۽ اها دل معصوم بہ آهي تہ شرميلي بہ، وفا شُعار بہ آهي تہ پرديدار بہ ۽ اظهار ڪرڻ ۾ الاهي ساري هٻڪ، جهجهڪ محسوس ڪري ٿي، ائين دل جون ڳالهيون دل ۾ دٻجيو / رهجيو وڃن. اهي اڻ اظهاريل ڳالهيون ڪاغذ جي سفيد سيني تي شاعريءَ جي شڪل ۾ اچيو وڃن.

هُوءَ ڇوڪري
جيڪا هاءِ اسڪول ۾
ڇهين ڪان ڏهين تائين
مون سان گڏ پڙهندي هُئي
پنهنجن کي ڇڏي
مون سان گهمندي هُئي
ڪنهن جي ٽوڪڻ تي
اُن سان وڙهندي هئي

رسيس ۾
ڪلاس مان
سيني ڇوڪرن کي ڪڍي ڇڏيندي هئي
۽ ڇوندي هئي
تون پلي وينو هُج
پوءِ ويهي سهيلين سان
راند رهندي هُئي
اڪثر مُنهنجَن وارن
مُنهنجَن ڪپڙن
منهنجي مفلر
منهنجي سويٽر جي
تعريف ڪندي رهندي هُئي
هڪ بينچ تي
مون سان ويهي رهندي هُئي
مون سان کلندي
۽ منهنجي اُداسائي تي
اُداس ٿي ويندي هُئي
سائنس هال ۾
منهنجي پرسان بيهندي هُئي
گڏ ڏاڪڻيون، لهندي چڙهندي هُئي
اڪثر مون سان
کل،مذاق، مشڪريون ڪندي هُئي
ڪجھ چوڻ چاهيندي هئي
پر، وري
چُپ ٿي ويندي هئي
آئون ٻهراڙيءَ جو
سادو، اڻوجھ
اڄ عمر جي
آخري ڏاڪي تي ويهي
سوچ جو سُٽ

سلجهايان ٿو تہ
سَمجهہ ۾ اهو ٿو اچي تہ
شايد هوءَ بہ مون کي چاهيندي هُئي
هوءَ ڇوڪري
جنهن جا هَٿَ
نرم ۽ گرم هئا،
جنهن جا چپَ
گلاب جي پنکڙين جيان
هوندا / ٿڙندا هئا
هُن جون اکيون
اهڙيون ٻکيون
جو آئون کچا ڦکا شعر لکڻ لڳُس
هوءَ ڇوڪري
اڄ ڪلهہ مون کي ڏاڍو ياد اچي ٿي
ڪاش !
اهو وقت
وري، وري اچي
۽ آئون
پنهنجي دل ڪڍي
ان جي قدمن ۾ رکي سگهان.

پر اها ئي منهنجي وڏي ڪمزوري رهي آهي تہ مون کي اظهار ڪرڻ نہ ايندو آهي ۽ منهنجي ان خاميءَ ئي مون کي هميشہ خساري ۾ وڌو آهي.

شهرتون تہ پلئہ پيون، پر محبتن جو معراج ماڻي نہ سگهيس. سِڪ جي سڱي کي سوريندي، سُيون تہ سيني ۾ چڀيي پيون. پر محبت وارو مرهم نہ ملي سگهيو. اندر جون اڪيلايون اندر ۾رهيون، ماڻهن جي ميڙ ۾ بہ من ماندو ۽ مايوس رهيو. اوسيئڙن جا ڏيئڙا ٻرندا رهيا. چپن جي ڪنارن تي حقيقي خوشي جا گلاب ٽڙي نہ سگهيا. آس نراس جي بہ واٽي تي ٿر ٻاٻيهي وانگر تڙپندي روح جي رهندڻ کي ڳوڙهن سان

ڏوئيندي، اندر ئي اندر ۾ آوي وانگر تپندي، هڪ رات ساهه کي اهڙي سڪرات لڳي، جو صفا هانءُ هاري ويٺس ۽ گورين جي پريل مُٺ يڪ ساهي، گلاس پاڻي سان اندر ۾ اوتي ڇڏيم ۽ خوشيءَ سان خودڪشي ڪري موت جي مهربان هنج ۾ سمهڻ جو سانباهو ڪيم، اُن رات مون کي ڏينهن ڏسڻ نصيب نه ٿئي ها، پر:

دعائیں کرنے والوں کا سہارا ساتھ رہتا ہے ۔ (وصی شاہ)

۽ ائين موت جي منهن مان نڪري مماتي بجاءِ حياتيءَ جي هنج ۾ هليو ويس. اڄ به ان عمل تي الاهي سارو افسوس ٿيندو اٿم پر پوءِ به...... هيءُ ڪڙو سچ آهي ته......

زندگي ۾ ڪوڙ اهڙا پل اچن ٿا دوستو!
جو پوي ٿي بار ٿي، پنهنجي ڪلهن تي زندگي،
ان گهڙي هڪ سوچ ايندي ذهن تي آهي تري،
هن جيئڻ کان آ سٺو ڇڏجي ڪري بس خودڪشي
(علي محمد "درد" سولنگي)

ان وقت "او اٿل آدمي" ۽ "جي هانءُ نه هارين جو ڪوهيارل." جهڙيون سٽون به سمجهه ۾ نه اينديون آهن. پيڙائن جون پلصراطون پار ڪندي، ڪڏهن ڪنداٺتو ويهي، ٿانيڪو ٿي سوچيندو آهيان ته لڳندو اٿم ته اگر منهنجي من جو محرم، دل جو دلبر،منهنجو همدرد، منهنجودوست، منهنجو ساٿي، منهنجو غمگسار، منهنجو اَبو قاضي مير محمد سولنگي زنده هجي ها ته حالتون مون سان هي حشر نه ڪن ها، نه ئي هي ڏينهن ڏسڻا پون ها ۽ آئون به زنده هجان ها. ليڪن:

چاہے خدا ہی جان کے پوجا بچھڑ گیا
جس شخص کو بھی ٹوٹ کی چاہا بچھڑ گیا

شايد لکڻ واري منهنجي نصيب ۾ ميلاپ بجاءِ وڇوڙا، خوشين بجاءِ غم ۽ ڪاميابين بجاءِ رڳو ناڪاميون ئي لکيون آهن.

مقدر منهنجي ۾ لکيل، شايد رڳو روئڻ آ.
ڪا آس تي نہ پوري، ڪرمَن ۾ ڪو سڪڻ آ.
(علي محمد "درد" سولنگي)

محرومين جو احساس، اڏوهيءَ جيان اندران ئي اندران کائي رهيو آهي، مصنوعي مرڪ منهن / چپن تي سجائي ماڻهن سان مُرڪي ملجي تہ ٿو پر ان مرڪ پٺيان دل ڪيترا لڙڪ / رت جا ڳوڙها ڳاڙي ٿي، اها ڪنهن کي ڪهڙي ڪل؟ انهن لڙڪن کي ڪير ٿو ڏسي، جن تي ٿهڪن جو ليبل لڳل هوندو آهي، انهن ئي ڪيفيتن کي قلمبند ڪري مون پنهنجي هن مجموعي ۾ شامل ڪيو آهي، جيڪوهن وقت اوهان جي خوبصورت هٿن ۾ آهي. هِن ۾ شامل درد کي صرف منهنجو درد نہ سمجهڻ گهرجي، هي هن معاشري جي هر فرد جو درد آهي، هِن ۾ اهي ڪهاڻيون بہ قلمبند ٿيل آهن جيڪي مون معاشري ۾ ڏٺيون/ٻُڌيون آهن. مان بہ تہ هن معاشري جو ئي فرد آهيان، مون ٻين جي درد کي بہ پنهنجو درد بنائي لکيو آهي.

ڪتاب بابت ڪجھ نہ چوندس، سواءِ ان جي تہ:

هجي جي ڪاڻ خوبين جي ۽ عيبن کان بنھ آجي
نہ پنهنجي زندگي اهڙي، نہ پنهنجي شاعري اهڙي
(نارائڻ شيام)

آئون عيبن خامين سان ڀريل انسان آهيان، پر پوءِ بہ دورنگي دنيا وانگر منهن تي هڪڙي ۽ پَر پُٺ ٻي ڪرڻ اچي ئي ڪونہ. ان سادي طبيعت جي ڪري ڪافي نقصان بہ کاڌا اٿم، پر پوءِ بہ چڱائي وارو عمل اجان جاري آهي، بقول وفا ناٿن شاهي:

عمر گذري ويئي حُسين جيان
جو مٿي ۾ لڳو يزيد لڳو.

فراز چيو:

کہاں سے حوصلہ لاتے پیمبروں جیسا
سو کیا یہ کم ہے کہ شاعر بنا دیے گئے ہیں

شاعر تہ ٿي وياسين، پر شاعري جي صنفن جي ڄاڻ اڄ ڏينهن تائين اڃي نہ سگهي آهي، قلب جي ڪيفيتن کي قلمبند ڪندي ڪافي ڪوتاهيون ٿي/ رهجي ويون هونديون، ڪنهن بہ صنف تي اڃا تائين مڪمل مهارت نہ ماڻي سگهيو آهيان. ڪوشش باوجود ڪافي ڪميون پيشيون رهجيو وڃن، جيڪي هن مجموعي ۾ بہ هونديون.

شاعری کی ہے میں نے تجارت نہیں

دل میں جو بھی خیال آگیا لکھ لیا

بقول محسن نقوي:

جو میرے درد کی آواز سمجھ سکتا ہو

اے زمانے کوئی ایسا بھی خدا دے مجھ کو

اسين ان معاشري ۾ رهون ٿا، جتي پنهنجو درد، دردُ ۽ ٻين جو دردُ اداڪاري سمجهيو ويندو آهي، پر پوءِ بہ مون کي اميد آهي تہ اوهين درد جي آواز کي سمجهڻ جي ڪوشش ڪندئو. هن مجموعي ۾ ٻي ڪا ڳالهہ هجي نہ هجي پر اها ڳالهہ ضرور اٿس تہ هيءُ پيڙائن ۽ پوڳنائن جو مجموعو آهي.

رسول بخش پليجو چواڻي تہ:"ڪي ڪي ڏک اهڙا هوندا آهن جو زندگيءَ جي بازار مان سموريون خوشيون ڏيئي بہ خريد ڪبا آهن."

آسڪر وائلڊ چيو تہ:" ڏک خدا سان ملاقات ڪرائين ٿا."

شيلي چيو تہ:"دنيا جا سيئي نغما غم کان سواءِ مزي وارا ناهن/ بي مزي آهن، غم جي چاشنيءَ کان سواءِ ڪو بہ نغمو يا گيت اوچو يا اعليٰ ٿي نہ ٿو سگهي."

هن مجموعي ۾ اعليٰ معيار جا نثري نظم تہ نہ آهن، پر اها حقيقت آهي تہ هن مجموعي ۾ اوهان کي ٽٽل دل جي درد جو آواز ضرور ملندو.

آئون دردن جو ماريل اهو انسان آهيان، جو پنهنجن دردن جو درمان ڳوليندو وتي ۽ پنهنجي سارن صدمن، سورن، شڪون ۽ شڪايتن کي پنن سان شيئر ڪري ٿو.

جگجيت جي آواز ۾ جڏهن :

يہ دولت بھی لے لو

یہ شہرت بھی لے لو

بھلے چھین لو مجھ سے میری جوانی

مگر مجھ کو لوٹا دو بچپن کا ساون

وہ کاغذ کی کشتی

وہ بارش کا پانی

يا وري هي غزل:

تم اتنا جو مسکرا رہے ہو

کیا غم ہے جس کو چھپا رہے ہو

آنکھوں میں نمی، ہنسی لبوں پر

کیا حال ہے، کیا دکھا رہے ہو

ڪن پوندو اٿم تہ اکيون اڻ مندائتي مينهن جيان وسي پونديون آهن. ماضيءَ جا بيشمار پل اکين جي اسڪرين تي اُڀري ايندا آهن ۽ دل دانهن ڪري چوندي آهي:

یاد ماضی عذاب ہے یارب !

چھین لے مجھ سے حافظہ میرا

۽ هاڻي شايد حافظو ڪسجي بہ ويو آهي. سڀ سور سهي پوءِ بہ اها آس ڪنيو وتان تہ هڪ نہ هڪ ڏينهن مقدر ضرور مهربانُ ٿيندو پر پوءِ بہ هر روز هڪ نئون غم عطا ٿئي ٿو ۽ انهن حالتن ايترو تہ حساس بڻائي ڇڏيو آهي جو:

نہ جانے ہوگیا ہوں اس قدر حساس میں کب سے
کسی سے بات کرتا ہوں تو آنکھیں بھیگ جاتی ہیں
(وصی شاہ)

پنهنجي پنل اکين ۾ رت جي ڳوڙهن سان لکيل هي نثري نظمَ اوهان جي سهڻن هٿن تائين پهچايا اٿم. هن مجموعي بابت اوهان جي راءِ جو انتظار رهندو. انهيءَ انتظار کي گهڻو طويل نہ ڪجو ڇو تہ زندگي مختصر آهي، ڪهڙي خبر مان سياڻي هُجان، هجان نہ هجان.

علي محمد ”درد“ سولنگي
0332-2795990
24 آگسٽ 2020ع

نثري نظم

او جيجل

او جيجل
تنهنجي قدمن هيٺيان
جنت هجڻ باوجود
منهنجو جيون
دوزخ جهڙو
ڇو آهي؟

****

هفتيوار سنڌو ڊائجسٽ 21 کان 27 آگسٽ 2011ع

رشتن جا راڪاس

اي ڌرتي !
مون کي
پنهنجي آغوش ۾
وٺي ڇڏ
(هنج ۾ سمهاري ڇڏ)
نہ تہ هي رشتا
مون کي
ڪچو ڪائي ڇڏيندا.

***

هفتيوار سنڌو ڊائجسٽ 21 ڪان 27 آگسٽ 2011ع

مان مري ويو آهيان

اي ڪاش !

اڄ اگر

ابو زنده هجي ها

حالتون

مون سان

هي حشرُ نہ ڪن ها

۽ اڄ....

آئون بہ زنده هجان ها

❊❊❊

عوامي آواز سنڌي مئگزين، 21 نومبر 2010ع

يادون

آئون اڪيلو ڪٿي آهيان؟
يادون
مون کي
تنها ڇڏن ئي ڪينَ ٿيون

***

عبرت مئگزين 16 کان 30 ڊسمبر 2013ع

وکريل وار

هن منهنجا
وکريل وار ڏِسي چيو تہ:
“پنهنجي وارن جو بہ
خيال نہ ٿو رکين؟”
مرڪي چيم:
“ڪير بہ
منهنجو خيال نہ ٿو ڪري
آئون تہ
سچو سارو
وکري ويو آهيان”

***

عبرت مئگزين پهرين فيبروري 2013ع

ديو داس

آئون اهو ديوداسُ آهيان
جنهن کان جڏهن
پاروتي
پري ڪئي وئي
تڏهن
چاهُ ڏيڻ لاءِ
ڪا بہ
چندر مُکي نہَ مِلي.

***

ماهوار بختاور، نومبر 2011ع

ويچارو انسان

دل ۾
دفن ٿيل يادون
ڪڏهن ڪڏهن
ڪفن ڦاڙي
ٻاهر نڪريو اچن
۽ پوءِ......
ويچارو انسان
انهن جو
*بڪ ٻڻجيو وڃي.

***

* بڪُ: ڪاچ، خوراڪ

عبرت مئگزين 16 سيپٽمبر 2011ع

الائي ڇو؟

اسان
جن جي راهن ۾
گُل رکياسين
الائي ڇو.....؟
انهن کان ئي
موٽ ۾
ڪنڊا پلئه پيا

***

عوامي آواز سنڌي مئگزين، 21 نومبر 2010ع

لاپُ

مُورَ کان
لاپُ
متو هوندو آهي
ائين ئي
مون کي بہ
چاهتن جي موٽَ ۾ مليل
چاهتن جا درد
متا آهن

***

هفتيوار سندو ڊائجسٽ 21 کان 27 آگسٽ 2011ع

چاهتن جا سلسلا

جن جي نانءَ
چاهتن جا گلاب
ڪياسين
تن وٽان ئي
“چاهتن جي موٽَ”
چاهتن جا درد
مليا سين
پوءِ بہ
چاهتن جا سلسلا
جاري رکياسين.

***

هفتيوار سنڌو ڊائجسٽ 21 کان 27 آگسٽ 2011ع

سالگرهه

سالگرهه
اهي ملهائيندا آهن
جن جا سال
خوشين سان
ختم ٿيندا آهن،
اسان سالگرهه ڪيئن ملهايون؟
اسان جي
سال-گرهه کي
سدائين
گِرهڻ لڳل رهي آهي.

***

عوامي آواز سنڌي مئگزين، 21 نومبر 2010ع

خاموشي

اسان جي
خاموشيءَ مان
اهو نہ سمجھ تہ
اسان توکي
چاهڻ ڇڏي ڏنو آهي
نہ
بلڪل بہ نہ
بس!
اسان
دل تي پٿر رکي
ڇڏيو آهي.

***
هفتيوار سنڌو ڊائجسٽ 29 آڪٽوبر 2011ع

اکرن سان عِشقُ

اکرن سان عِشقُ
سولو نہ آهي
لفظ لفظ لکڻ لاءِ
لونءَ لونءَ کي
لڇڻو ٿو پوي
هر جملو جوکَمُ
۽
هر ست سکراتِ،
پين قَط ۾
مَسُ نہ پر
رَڳن جو رت
هُجي ٿو.

***

روزاني سکار، 15 ڊسمبر 2011ع

توکي منهنجي زندگي گهرجي

منهنجي لکڻ تي
روڪَ نہ ڪر
طنز نہ ڪر
ٽوڪ نہ ڪر
لکڻ زندگي آهي
۽
منهنجي خوشي آهي
اگر
لکڻ ڇڏي ڏيندس
تہ پوءِ
جيئڻ ڇڏي ڏيندس.

***

روزاني سڪار، 15 ڊسمبر 2011ع

وينتي

تون پنھنجون خوشيون
سُک
ڀلي پنھنجن سان شيئر ڪر
پر
ھڪ گذارش اٿئي
جڏھن
غم توکي
گھيرو ڪري وجن
۽ پنھنجا
تنھا ڇڏي وڃن
ان لمحي
پنھنجا ڏک
مون کي ڏيئي وڃجانءِ

❊❊❊

ماھوار ھزار داستان فيبروري 2011ع

دعا

تون پلي
مون سان نہ ٿَئُ
پر
دعا آهي:
“تون جن کي چاهين
شل!
اُهي تو سان
ٺهيل رهن.”

***

عوامي آواز سنڌي مئگزين، 21 نومبر 2010ع

سچاتو ئي ڪونه

مون توکي
پوڄا جي حد تائين
پيارُ ڪيو،
پر
تو منهنجي
سِڪَ کي
سُڃاتو ئي ڪو نه!

❊❊❊

ماهوار بختاور نومبر 2011ع

وجود جي ڪچي عمارت

نيڻن جي
نديءَ ۾ جڏهن
يادن جون
ويرون
ورنديون آهن
تہ
وجود جي ڪچي عمارت
ڀَڄي، ڀُري
۽ لُڙهي ويندي آهي.

***

ماهوار بختاور نومبر 2011ع

اوسيئڙو

اوسيئڙو
اهو Amount آهي
جيڪو
عشق جي Account
کولڻ سان ئي
پلئہ پوندو آهي.

***

ماهوار ساڃهه، اپريل 2012ع

غم جي ڳاج

نيڻن جي
نديءَ ۾ جڏهن
غم جي ڳاج
ڳڙجندي آهي
تڏهن
هانءُ ٻُڏڻ لڳندو آهي،
۽
دل جي ڌرتيءَ تي
سورن جو سيلاب
اچي ويندو آهي.

***

عبرت مئگزين، 16 اپريل 2013ع

مسيحا

مون تہ
توکي مسيحا سمجهيو هيو
پر
کهڙي خبر هئي
تون ئي
منهنجي روح کي
رهڙي ڇڏيندين.

***

ماهوار بختاور نومبر2011ع

منهنجو مَنُ مَڪلي

منهنجو مَنُ

مڪليءَ جيان آهي

جنهن ۾ رڳو

ارمانن جا آثار

خوابن جا ڪنڊر

ٿڪن جا ٽٽل رستا

۽

يادن جون

قبرون آهن.

***

ماهوار سانڍيهه ڪراچي، مارچ 2012ع

اندر جي اڪيلائي

اصحابيءَ (*) جي
آڳنڌ ۾
ماٺهن جاميڙا ڏسي
منهنجي
اندر جي اڪيلائي
مون کي
اجا وڌيڪ
اداسُ ۽ اڪيلو
ڪري ڇڏيندي آهي

***

(*) عبدالله شاهہ اصحابي (مڪلي، ٺٽو)

ماهوار سمنڊ ڪراچي، اپريل، مئي2012ع

حصن ۾ ورهايَلُ

آئون
حصن ۾
ورهايل آهيان
هر حصي جو
وارث آهي
پر
منهنجو پنهنجو
ڪو بہ حصو ڪونهي
ڇو تہ
حصي جو
ڪو بہ حصو
نہ ٿيندو آهي.

***

ماهوار بختاور نومبر 2011ع

مُرڪن جا پوپٽ

تنهنجي
لبڙن جي
گلابن تان
جڏهن
مُرڪن جا پوپٽَ
اُڏرندا آهن
تڏهن
سارو ماحول
مهڪي پوندو آهي
۽ روحُ
رقص ڪرڻ
لڳندو آهي.

***

روزاني عبرت 20 نومبر 2011ع

درد جو ائٽم بَم

دل جي
هيرو شيما تي
جڏهن
درد جو ائٽم بم
ڪرندو آهي
تڏهن
دل جي ڌرتي ڌُڏي
۽ سارو وجود
فنا ٿي ويندو آهي

***

عبرت مئگزين 16 ڊسمبر 2011ع

اَلمَينِ جيِ اُڏهِيِ

اندر جي
عمارت کي
اَلمينِ جي اُڏهي
وڻي ويئي آهي
هر خوشي
خاڪ ٿي ويئي آهي
۽
وجود جي عمارت
ڪرڻ تي آهي
اَڄُ
پنهنجي ٻانهن جي
ٽيڪ ڏي
نہ تہ آئون
پَڇي
پورا پورا ٿي
ويندو سانءِ.

***

عبرت مئگزين پهرين ڊسمبر 2011ع

اجڙيل درگاهہ

منهنجي دل
اها
اُجڙيل درگاهہ آهي
جَنهن ۾
قرب جو
ڪو بہ ڪبوتَر
ڪَهِي اچڻ لاءِ
تيارُ نہ آهي.

***

عبرت مئگزين، 16 ڊسمبر 2011ع

مقدر

تون پنهنجي مٿان
نڇاور ٿيل
گُلن کي لتاڙيندي
اڳتي وڌندي ٿي وڃين
۽ آئون
تنهنجي پيرن هيٺان چِيپاٿيلَ
گُلن، پتِينُ
۽ پوءِ
پنهنجي دل ڏانهن ڏِسان ٿو
۽ سوچيان ٿو
ڇا..!
نڇاور ٿيڻ وارن جو
اهو ئي مقدرُ آهي.

***

روزاني سڪار، 15 ڊسمبر 2011ع

تعزيت

فرش تي وِکريل
گلن جي
پتين کي ڏسي
آئون
اُن ٿاريءَ کي
ڳولڻ جي ڪريان ٿو
جنهن تي هي
گُل ٽِڙيا هئا
جيئن
تعزيت ڪري سگهان.

***

روزاني سڪار 15 ڊسمبر 2011ع

خون بها

اسان جي
دل ۾
خون بَها ۾ ڏنل
اُن ڇوڪريءَ جيان آهي
جيڪا پنهنجنِ
هَڙني حسرتُن کي
رَئي جي پَلَوَ ۾ ٻڌي
مِٽيءَ ۾ مليل محبتن تي
ماتم ڪندي
پنهنجي خوشين
۽ خوابن جي
خاڪ ميڙيندي
لُڙڪ لاڙيندي
غم جي گهاٽي ۾
پِيڙجندي رهي ٿي.

***

ماهوار بختاور، فيبروري 2012ع

ساهه مُٺ ۾

گلن واري
گهٽيءَ ۾ رهندڙ
گُلن جهڙن
ماڻهن جا رويا
ڪنڊن جهڙا ڇو ٿيندا آهن؟
انهن جي
خلوص جي خوشبوءِ
ڪيڏانهن هلي ويندي آهي؟
هوُ
چاهه جو ويساهه ڏئي
ساهہ مُٺِ ۾
ڇو ڪندا آهن؟

***

عبرت مئگزين 16 آگسٽ 2011ع

اَڻَ مُنڊائتا مِينهن

جن جو
اندرُ اُداسُ
روح روڳي
دل گهايل
مَنُ مرجهايل هُجي
۽ ٿڪن تي
ٽانڊا رکيل هجن
انهن جي ڇپن تي
مُرڪن جا گُلابَ
نہ ٽڙندا آهن
ها !
اُنهن جي اکين مان
اڻَ مُنڊائتا مينهن
ضرور وسندا رهندا آهن.

***

هفتيوار سنڌو 21 آگسٽ 2011ع

بيوفا

ڪَنهن پڇيو:
“زندگي
ايڏي وڻندڙ
۽ پياري
ڇو هوندي آهي.”
مُرڪي چيم:
“بيوفا آهي نہ،
انهيءَ ڪري.”

***

عبرت مئگزين پهرين نومبر 2011ع

نيڻن جا نيسارا

دل جي
وستيءَ تي جڏهِن
يادن جا ڪڪر
وسڻ لڳندا آهن
تڏهن
نيڻن جا نيسارا
پوري زور، شور سان
وَهڻ لڳندا آهن.

***

عبرت مئگزين پهرين نومبر 2011ع

ائين ڇو ٿيندو آهي؟

دوستيءَ جي
دعوي ڪرڻ وارا
Best Friend
سڏڻ ۽ سڏائڻ وارا
ائين وساري ڇو ويهندا آهن؟
جڻ انهن جو
ڪو واسطو
ڪو تعلق
ڪو رابطوئي نہ رهيو هُجي
سندن اهو سلوڪ
سيلَ ڪندن جيان
سيني ۾ چڀندو رهندو آهي
ايئن ڇو ٿيندو آهي؟

❊❊❊

عبرت مئگزين 16 آگسٽ 2016ع

چاهہ ۾ مليل ڇهڪَ

ڪنهن جي
چاهہ ۾ مليل ڇهڪَ
جڏهن
مُرڪ ڪسي
لڙڪ ڏين ٿا
تہ ڳل ڳوڙهن سان
پڇيو پَون،
دل جي ٻيٽَ تي
سڪ جا سِلا
ڦُٽڻ سان ئي
سَڙيو وڃن،
پوري ڪائناتِ
ڪرب و بلا بڻجي وڃي ٿي
۽ جذبا
ماتم ڪرڻ لڳن ٿا.

***

هفتيوار سندو 21 آگسٽ 2011ع

سَهپَ

تون سَهپَ جي ڳالھ ته ڪرين
سَهپَ ڇا ٿيندي آهي؟
اھو مون ڪان پڇ
اگر اندر ڪولي ڏيکاريانءِ ته
حيران رهجي ويندين
سينو پروڙِ ڏسي
ششدر ٿي ويندين
درد ڳڻايانءِ ته
ڳڻي ڳڻي ٿڪجي پوندين
اِهي گهاوَ ءِ ايذاءَ
غيرن ڪان نہ پر
پنهنجن ڪان مليل آهن
ايترين بي واجبين باوجود بہ
آئون انهن ڪان
پَري نہ ٿيو آهيان.

***

هفتيوار سنڌو 21 آگسٽ 2011ع

"ر"

مون کي
"ر"
راس نہ آئي آهي
ها، پر
"ر" سان رسوائي
ضرور پلئہ پئي آهي.

***

نوٽ: هن "ر" کي فقط اڄڪلهہ جي انسانن جي نالن ۾ موجوده وقت جي شين سان منسوب ڪيو وڃي. مهرباني
ماهوار ساڻيهہ، فيبروري 2012ع

حوس جا هيرا

او ڇري ڇوڪري !
شيشي جهڙو وجود کڻي
ائين نہ هلُ
هتي هر ماڻهوءَ جي اک
پٿر جي اٿئي
هتي وک وک تي
چار وڇايل اٿئي
هر رستي تي
ڏامر جهڙي سوچ رکندڙ
بيٺل اٿئي
هر ڳلي، هر ڳام
محبت جي آڙ ۾
صحبت گهرڻ
مطلب ڪڍڻ وارا
ويٺل اٿئي
خيال ڪجانءِ متان
ڪنهن جي چار ۾ ڦاسي وڃين
۽ ڪا ٺوڪرَ
تنهنجي وجود کي
چِڪنا چُور ڪري ڇڏي.

***

ماهوار پرک ڪراچي،آڪٽوبر 2011ع

خوابن جو شيش محل

منهنجي
اکين جي
ٻيٺ تي ٺهيل
خوابن جو شيش محل
تنهنجي
پٿريلي رويي سبب
پُرزا پُرزا ٿي پيو آهي
انهن شيشن
ساري وجود سان گڏ
نند کي ٻه
زخمي ڪري ڇڏيو آهي

***

ماهوار بختاور، نومبر 2011ع

ويچاري دل

مون
پنهنجي
سَپني سَپنن
ارمانن
خواهشن کي
ڪفن پهرائي
دل ۾ دفن ڪري ڇڏيو آهي
ويچاري دل
اُنهن جي ڪُمهلي موتَ تي
سندن لاشن مٿان سڏ ڪندي
ماتم ڪندي رهي ٿي
ڏَڀُ اٿم ڪنهن ڏينهن
اهو درد ۽ اهو صدمو
نہ سهندي
ٿِٽي نہ پوي.

***

ماهوار ساڻيهہ، فيبروري 2012ع

ياد جا گلاب

دل جي
باغيچي ۾
تنهنجي ياد جا گلاب
هر وقت
ٽڙندا رهن ٿا
جن جي خوشبوءِ
روح کي
معطر ڪري ڇڏيندي آهي
گڏوگڏ ڪجهه ڪنڊا
زخمي بہ
ڪندا رهن ٿا.

***

عبرت مئگزين، جنوري 2012ع

ڏنگيل ماڻهو

آئون
رشتن جو ڏنگيل
ٻڌائي نہ ٿو سگهان
ڪنهن، ڪنهن جو
ڏنگيل آهيان

***

عبرت مئگزين، پهرين جنوري 2012ع

وڃائجي ويل رنگن جو احساس

مون لئه
سُکَ بہ
پوپٽن جيان رهيا آهن
جيڪي گهڙي پل لاءِ
هٿن ۾ اچي
پنهنجا رنگ ڇڏي
الائي ڪيڏانهن
اڏامي ويندا آهن
۽ اهي رنگ بہ
ڪجھ لمحن ڪان پوءِ
يادون بڻجي ويندا آهن
پوءِ
اُڏامي ويل پوپٽن
۽ وڃائجي ويل رنگن جو احساس
ڏاڍو ڏنگيندو آهي.

***

ڪاوش دنيا مئگزين 28 آگسٽ 2011ع

نڌڙڪو انسان

ڪڏهن ڪڏهن
سيني رشتن هوندي بہ
انسان
انهن جي الفت
شفقت
خلوص ۽ محبت کان
محروم رهندو آهي
رت جي رشتن هوندي بہ
انسان نڌڙڪو هوندو آهي
صرف انهيءَ ڪري جو
اُنهن رشتن کي
انا، لوڀ، لالچ ۽ خود غرضيءَ جو
زنگ لڳي ويندو آهي.

***

ماهوار سمونڊ- اپريل، مئي 2012ع

مرڻ کان اڳ

تنهنجي
اکين ۾ پاتل
ڪجل جي ڌار
تلوار جيان
وارَ ڪري ٿي
آئون
نيم بسمل
زخمي دل
تنهنجي محبت جي
مرهم جي
آسَ ڪنيون وتان
ڪاش!
مرڻ کان اڳ
مِلي وڃين !

***

ماهوار سمونڊ اپريل، مئي 2012ع

ڏک ٿو ٿئي

توهان جو
رَويو
۽ سلوڪ ڏسي
ڏُک ٿئي ٿو
سوچيان ٿو
اگر
پنهنجا
ائين هوندا آهن
اهڙا زخم ڏيندا آهن
دل جا ٻکيا
اُڌيڙي ڇڏيندا آهن
تہ پوءِ
غيرن تي
ڪهڙي ميار !

***

عبرت مئگزين 16 مارچ 2013ع

دل ڪان دور ناهين

سال
صديون
ويريون
وِڇوٽيون
تانگهہ ڪي اجا
تيز تہ ڪري سگهن ٿيون
ليڪن،
محبت ۾
ڪمي آڻي
نہ ٿيون سگهن.

***

ماهوار هزار داستان، آڪٽوبر 2011ع

آس نہ پَلي آهي

سورن جي
سِرنگهن ۾ سُرندي
پيڙائن جون
پُلصراطون پار ڪندي
سُڏڪن جي
سمنڊ ۾ غوطا کائيندي
لَڙي آيل لُڙڪ اگهندي
دردن جي
درياءَ ۾ لُڙهندي
تانگهہ جي
طوفانن سان لڙندي
وجود جا ورق
وکري ويا آهن
پر پوءِ بہ اکين
پرين پسڻ جي
آس نہ پلي آهي

❋❋❋

ماهوار ويچار نومبر 2011ع

رهاڻين لاءِ آتو روح

سڪ جون سَنگھرُون
جڏهن
سيني کي
سوڙهو ڪنديون آهن
۽ يادون
وڻ ويڙهيءَ جيان
وجود کي
وڪوڙي وينديون آهن
تڏهن
رهاڻين لاءِ آتو روح
پرينءَ جو پتو
پُڇڻ لڳندو آهي.

***

ماهوار بختاور، نومبر 2011ع

ٻوڙها ڳالهائيندا آهن

لُڙڪن جي ٻولي
ڏاڍي سولي
ان ۾
نہ ڪو رڪ رڪاءُ
نہ وري ڏيکاءُ
سيني جي سمنڊ ۾
طوفان ايندو آهي تہ
ٻوڙها ڳالهائڻ لڳندا آهن
ٻوڙهن جي ڳالهين کي سمجهڻ
هر ڪنهن جي
وس جي ڳالهہ نہ آهي
حساس ماڻهو ئي
ٻوڙهن جي ٻولي سمجهندو آهي
جذبن کان عاري انسان
ان کي بہ
اداڪاري چوندا آهن.

***

ماهوار بختاور، نومبر 2011ع

انمول سرمايو

تولاءِ ڏئي
سارا سپنا
سَپنن جا تاج محلَ
توسان گهاريل لمحا
تنهنجا ڳالهايل جملا
تنهنجا لهجا
سَڀُ
سيني جي صندوقَ ۾
ساندي رکيا اٿم
اِهي ئي تہ
منهنجي زندگيءَ جو
انمول سرمايو آهن
مرڻ بعد بہ
مون سان گڏ
مِٽيءَ ۾ دفن ٿيندا.

***

ماهوار ويچار، نومبر 2011ع

ٽرپاپيهو

زندگيءَ جا عڪس
۽ انهن
عڪسن جا رقص
ڏنتلا پيا ٿيندا وڃن
جيون ريگستان جو
ڏيک ڏيڻ لڳو آهي
جتي قرب جا ڪڪر
اچن ئي ڪين ٿا
ميلاپ جا مينهن
وسن ئي ڪين ٿا
اوسيئڙي جا ٿوهر
اندر کي
زخمي ڪندا رهن ٿا
آئون تاسارو
ٽرپاپيهي جيان
تڙپي رهيو آهيان
شل!
منهنجا سڌڙا سڀئي
مون مٿان
پنهنجي پيار جي
برسات جو وسڪارو ڪرين
اي ڪاش!
هي سڀُ
هِن حياتيءَ ۾
ممڪن بڻجي وڃي

❊❊❊ ماهوار ويچار، نومبر 2011ع

سپنن ۾ ڏٺل سک جي سيج

سپنا
هميشه سندر ٿيندا آهن
پر انهن جي تعبير
ڏاڍا ڏنپ ڏيندي آهي
اُهي شيون جيڪي
سپنن ۾
خوبصورت لڳن ٿيون
سي حقيقت ۾
سامهون اچن ٿيون ته
ڏاڍيون خوفناڪ هجن ٿيون
سپنن ۾ ڏٺل سک جي سيج
سورن جي سولي
ثابت ٿيندي آهي ته
دل چوندي آهي
اهي اکيون ئي
ڪڏي ڇڏجن
جن اهڙا سپنا ڏٺا
جن جي ساپيا
ايڏي ڀيانڪ آهي

***

ماهوار سمونڊ، اپريل،مئي 2012ع

سُک جو سوجهرو

زندگي
ميڻ بتيءَ جيان
رجندي ۽ ڳرندي پئي وڃي
پر پوءِ به
غمن جي اونداهيءَ رات ۾
سُک جو سوجهرو
ڪري نہ سگهي آهي
موراڳو
پاڻ ڳرندي
کُٽندي پئي وڃي
ڏِسجي
غمن جو گهُگهہ انڌيرو
سکن جي سوجهري ۾
تبديل ٿئي ٿو
يا حياتي هارائي
مماتيءَ ڏانهن
موٽي وڃي ٿي.

***

ماهوار سرتيون،مئي 2012ع

ڇا چئجي؟

پنھنجا اھي
جيڪي
درد محسوس ڪَنِ
سَڏڪڻ تي
پاڻ ٻہ سُڏڪي پون
جيڪي
طنز جا طوفان آڻي
غمن جي غور ابن تي چاڙھي
سُڏڪن جي سمنڊ ۾ اڇلائين
۽ مرڪن جو موت آڻين
اھڙن پنھنجن کي ڇا چئجي..!؟

***

سوپ، سنڌي مئگزين، 14 آڪٽوبر 2012ع

مُرڪُن جا مرهم

اوجانم !

فراقن جي ڦٽن تي

جڏهن

مُرڪُن جو مرهم رکندي آهين

تڏهن

خِزان جي مند ۾ ٻہ

موتيا مهڪي پوندا آهن

هوائن مان

ميندي ءَ جي خوشبوءِ

اچڻ لڳندي آهي

توهر تي ويل چپن تي

گلاب ٽڙي پوندا آهن

مُئلَ ۾

ساهُ پئجي ويندو آهي.

***

ماهوار ساڻيهہ، جنوري 2012ع

رَدِ ڪيل نوٽ

اسان جي وفا بہ
حڪومت جي
رَدِ ڪيل نوٽ وانگر
وڃي رهي آهي
جيڪا پنهنجي اهميت
قدر ۽ قيمت
وڃائي ويٺي آهي
۽ ڪٿي بہ ڪارگر نہ رهي آهي
اُن ڪي
حقارت واري
ردي جي ٽوڪري ۾ تہ
اڇلايو وڃي ٿو
پر ڪو بہ اُن کي
قبولڻ لاءِ
تيار نہ آهي

❋❋❋

روزاني سوڀ، 26 جنوري 2012ع
ماهوار هزارداستان جنوري 2012ع

نئون سال، نوان زَخمَ

پراڻا ڦَٽَ
اڃا ڇُٽندا ئي نہ آهن تہ
نئون سال، نوان زخم
کڻي ايندو آهي
ڦٽيل وجود
ويتر ڦٽجي پوندو آهي
ارمانن جون التجائون
ٻُڌيون، اڻ ٻُڌيون
ٿي ويندڀون آهن
سُڏڪن تي لڳل هڪ سئو چوئيتاليهہ
ڪرفيو ۾ تبديل ٿي
ڳوڙهن جي ٻاهر نڪرڻ تي بہ
بندش بڻجي ويندو آهي.

***

ماهوار سوجهرو جنوري 2012ع

پُر فريب پيڪنگ

اسان
سادا ماڻهو
مهر ۽ وفا جا پيڪرَ
مُرڪي
ڪو به نہ ڪيڪاري
هر ڪو ڏڪاري
۽ هوڏانهن
فريب
مَن موهيندڙ پيڪنگ ۾
هر هَٽَ تي مقبول

❊❊❊

ماهوار سوجهرو، جنوري 2012ع

جنم ڏيہہ جو هڪ سال

هر سال
حسرتون
رتُ ڳاڙيندڙيون رهن ٿيون
هر مهيني مايوسيون
مَڪڙيءَ جي ڄاري جيان
وڪوڙي وڃن ٿيون
پر پوءِ بہ
سال جي
هڙني هفتن جا
هڙئي ڏينهن
هڙئي پل
ان آس ۽ اميد تي
ختم ٿيندا آهن تہ
عيسوي سال جي اختتام تي
پهچڻ کان ٿورو اڳ
جڏهن
منهنجو جنم ڏينهن ايندو تہ
تون مون کي

جنم ڏينهن

ضرور وش ڪندينءَ

پر، افسوس

هر سال

توکان منهنجو جنم ڏينهن

وسريو وڃي

تنهنجي وسارڻ سان

مون ڪي پنهنجو

جنم ئي

اجايو لڳڻ لڳي تو

سال جي پڇاڙيءَ تي

زندگيءَ جي پونجيءَ مان

ڪُتندڙ سال تي

ماتم ڪرڻ بجاءِ

خوش ٿيندو آهيان تہ

زندگي

پنهنجي

پڇاڙيءَ طرف پئي وڃي.

***

ماهوار ساڻيھ، جنوري 2012ع

باهہ باهہ جون رڙيون

تون چوين ٿي:
”رڳو درد ڇو ٿو لکين؟
خوشين،
مرڪن،
آسُن،
اُميدن بدران
مايوسيون ڇو ٿو ميڙين؟
ائين ڇو ٿو ڪرين؟“
”جانم!
جنهن جي جهوليءَ ۾
ٽانڊا وڏا ويا هجن
اهو گلن جا هوڪا تہ نہ ڏيندو
اهو تہ
باهہ باهہ جون رڙيون ڪندو نہ.“

***

عبرت مئگزين، پهرين مارچ 2013ع

هميشه ائين ڇو ٿيندو آهي؟

جتي
چوٽ لڳل هوندي آهي
جتي
اڳ ۾ ئي
زخم هوندو آهي
هر ڀيري
اتي ئي
چوٽ ڇو لڳندي آهي؟
زخم تي ئي
زخم ڇو رسندو هي؟
هميشه
ائين ڇو ٿيندو آهي؟

***

روزاني سڪار 7 فيبروري 2013ع

نشان

مُنهنجي
ڳلي تي / ڳچيءَ ۾
اهي جيڪي
نشان آهن
اهي ڪنهن رسيءَ
يا
ٻي ڪنهن شئي جا نہ آهن
پر جن ڪي مون
ڳل لڳائيو
انهن ئي
موقعو ڏسي
منهنجو ڳلو دٻائي ڇڏيو

***

عبرت مئگزين، 16 ڊسمبر 2013ع

سڪ جو سڳو ساهہ ڪٽڻ تو چاهي

تُنهنجيءَ
سِڪ وارو سڳو
ڦاهيءَ جي سِرڪڻ جيان
ٿي پيو آهي
هيءُ سرڪي ٿو
منهنجو دم گهٽجي ٿو
لڳي ٿو
منهنجو ساهہ ڪڍي
پوءِ ساهہ ڪٽندو

***

ماهوار سانڍيهہ مارچ 2012ع

اڌورو چنڊ

رات
چنڊَ جي
نراسائي ۽ اداسي
ڏسڻ وٽان هئي
سندس چهرو
غم جي اونده ۾
گم هيو
سندس لُڙڪ
تارن ۾
تبديل ٿي رهيا هئا
اڌورو چنڊ
مون جيان بيچين
وڇائجي ويل وجود
ڳولهي رهيو هيو.

***

ماهوار سمونڊ، اپريل، مئي 2012ع

ﺑﮭﺘﺮﻳﻦ دوست

توکي تہ
خبر هوندي
سُٺي دوست
Best friend
جو مطلب
ڇا هوندو آهي؟
افسوس!
سڀ ڪجھ ڄاڻندي بہ
تون
بهترين دوست تہ ڇا
صرف دوست بہ
ٿي نہ سگهينءَ.

***

ماهوار ساڻيھ، مئي 2012ع

ايبارشن [*]

مون جڏهن ٻه
تو ۾
ڪا
اميد رکي آهي
ته
تنهنجو رويو
گائني ڪوسڊ(*) جيان
ٿي وڃي ٿو
۽ ائين
منهنجن سارين اميدن جو
ايبارشن
ٿيو وڃي.

***

* ايبارشن = حمل ضايع ٿيڻ
* گائني ڪوسڊ = ايبارشن لاءِ استعمال ٿيندڙ گوريون

سوپ سنڌي مئگزين، 14 آڪٽوبر 2012ع

ٽُڪرائجڻ جو اَحساسُ

ٽُڪرائجڻ جو اَحساسُ
ڪيئن ٿيندو آهي
اهو
اڄ محسوس ڪيمُ
ائين لڳو
مون مٿان ڪو
بم ڪريو هجي
۽ منهنجو
سارو وجود
ٽڪرن ۾ تبديل ٿي
وڪري ويو هجي
۽ دل جي ڏرتي
منهنجي ارمانن
۽ شهيد ٿيل سپنن جي
رَت سان
ريٽي ٿي ويئي هجي.

***

سوڀ، سنڌي مئگزين، 14 آڪٽوبر 2012ع

ايئن ٿي نہ ٿو سگهي

ٻَٻُرن ۾
ٻيرَ ٿي سگهن ٿا
اَڪَنِ ۾
انب ٿي سگهن ٿا
ٿُوهرَ
مٺا ٿي سگهن ٿا
پَراوا
پنهنجا ٿي سگهن ٿا
تارا
زمين تي اچي سگهن ٿا
ٻوڙا
ٻُڌي سگهن ٿا
اَنڌا
ڏسي سگهن ٿا
گونگا

ٻالهائي سگهن ٿا
پِتَلُ
سونُ ٿي سگهي ٿو
ٽانبا
گلاب ٿي سگهن ٿا
سِڄُ
اولهہ کان اڀري سگهي ٿو
مُئل
زندهہ ٿي سگهي ٿو
چوڏهينءَ رات
چنڊ کان چمڪڻ وسري سگهي ٿو
پر مان
توکي
وساري ڇڏيان
ائين ٿي نہ ٿو سگهي.

***

عبرت مئگزين، پهرين فيبروري 2012ع

پنھنجا، پنھنجا آھن

اسان تہ
هر ڪنھن کي
پنھنجو سمجھيو
پر، پنھنجن بہ
اسان کي
پنھنجو نہ ڪيو
غير تہ آخر غير هُيا
پنھنجن بہ غيرُ رکيو
ويرين وانگر ويرُ رکيو
سپنا ساڙي
رَڪَ ڪيائون
سُک ڦيرائي
ڏُک ڪيائون
هر فرد
خوشيون لُٽِي
اسان لاءِ
دردُ پوکيو
هُو ٻهڪندا رهيا
اسان جو چھرو زردُ رهيو
اسان جي
سادگي ۽ سچائي
اسان لاءِ الزام بڻي
اسان کي

فتنن جي ڦاهي چاڙهي
مهڻن سان
ماريو ويو
پر پوءِ بہ
قرار ڪين آئين
لاش جو
ماسُ بہ ڪائي ويا
هَڏا بہ هڙپ ڪيائون
پر پوءِ بہ
پنهنجا پنهنجا آهن
“مارن تہ بہ ڇانو رکن”
ڇو تہ اُس ۾ هو
پاڻ بيهي
سج جي گرمي
سهي نہ سگهندا آهن
هونئن بہ مرڻ ڪن پوءِ
ڇانو يا اس سان
ڪهڙو ٿو فرق پوي
پر پوءِ بہ
پنهنجا پنهنجا آهن
اهي ساهہ ڪان بہ
پيارا آهن
توڙي جو
انهن هتاران مُئا آهيون

❊❊❊ ماهوار سرتيون، مئي 2012ع

جانم جي نانءِ

آئون اهوئي آهيان
جنهن کي
“ٻار گلن جا هار”
لڳندا آهن.
جنهن هميشه
“چاهتن جا گلاب” ارپيا
“چاهتن جي موٽ”
“هڪ شام جو الميو”
ٻڌجي مِلي
آئون دردُ ٻڌجي ويس
آئون درد کي ڇڏڻ لاءِ
تيار آهيان
پر درد مون کي
ڇڏڻ لاءِ تيار نہ آهي
ها جانم !
جنهن کي درد جو درمان سَمجِهجي
ان وٽان ئي درد ملن تہ
انسان ڪاڏي وڃي؟
ڪنهن کي چوي
خوشي ۽ پيار جي لاءِ
ڪنهن جي آڏو
جهولي جَهلي؟

***

سوپ، سنڌي مئگزين، 14 آڪٽوبر 2012ع

منافق

شايد
آئون بہ
منافق
ٿيندو پيو وڃان
دل ۾
دردن جا انبارَ
هُجڻ باوجود
مُک تي
مُرڪَ سجايون وتان.

***

روزاني عبرت 18 آڪٽوبر 2016ع

لُڙڪن ڏي ٻہ تہ ڏِسُ

تون
منهنجي لفظن تي
ڀلي ويساھُ نہ ڪَرُ
پر
منهنجي
لُڙڪن ڏي ٻہ تہ ڏِسُ
لُڙڪَ
ڪڏهن بہ
ڪُوڙا نہ ٿيندا آهن.

***

ماهوار نئين آس ڪراچي، مارچ،اپريل 2018ع

تون ئي ڪو ڏَسُ ڏي

سَچ پُڇين تہ
توکي وسارڻ لاءِ
وڏا وَسَ ڪيا اٿم
پر
نہ دل مان نڪرين ٿي
نہ ئي وري
ڪو پل وسرين ٿي
تون ئي ڪو ڏَسُ ڏي
جو توکي وساري
دل تان اتاري سگهان
يا وري اهڙو ڪي ڪيان
جو، تنهنجي
محبت ماڻي سگهان.

***

ماهوار نئين آس ڪراچي، مارچ، اپريل 2018ع

تنهنجي پيرن ۾

خبر اٿئي
جڏهن بہ تون
سامهون ايندي آهين
دل جي ڌڙڪن
تيز ٿي ويندي آهي
دِل اُڇلون کائي
جسم جي
قيد خاني مان نڪري
تنهنجي پيرن ۾
پساھ پورا ڪرڻ
چاهيندي آهي.

***

ماهوار نئين آس ڪراچي، مارچ، اپريل 2018ع

ساڀيائون

ساڀيائون تہ
نَصيبَ وارن کي
نَصيبُ ٿيندڙيون آهن
اسان جهڙا تہ
اکيون ئي
ساڙائي ويهندا آهِن.

❊❊❊

روزاني سنڌ ايڪسپريس، 21 نومبر 2018ع

ڇَنڊُ چهرو

او نازنين!
پنهنجي
چهري تان
اهو نقاب هٽاءِ
پنهنجو جلوو ڏيکاءِ
تہ منهنجي
اونداهي مقدر تي
تنهنجي چهري جي چانڊوڪيءَ سان
ڪُجھ ساعتون ئي سهي
سوجهرو ٿي پوي
۽ منهنجو مقدر بہ
جرڪي پوي.

***

روزاني سنڌ ايڪسپريس، 13 جون 2018ع

لُڙڪَ ئي لُڙڪَ

سَڀُ چون ٿا:
”تنهنجي هر تصوير ۾
تنهنجي چهري تي
اُداسائي ۽ نراسائي
نظر اچي ٿي.“
لَڙي ايندڙ لُڙڪَ
لڪائڻ جي ڪوشش ڪندي
چوندو آهيان تہ:
”اُن
تصوير جو دردُ
ڪيرُ سمجهي؟
جنهن تصوير ڪيرائيندڙَ جي
نَصيب ۾
لُڙڪَ ئي لُڙڪَ
مايوسيون ئي مايوسيون هُجنِ
اُن جي مُک تي
مُرڪَ ڪٿان اچي؟“

***

روزاني سنڌ ايڪسپريس، 21 نومبر 2018ع

عُمر جي ڪتابَ مان

آسَ جو ڏيئو
اُجهامڻ تي آهي
ڇو تہ
اُن جي وَٽِ کي
جلائڻ لاءِ
رَڳُن ۾ هاڻي
رَتُ نہ رهيو آهي.
اکيون بہ
بي نوُر ٿينديون پيون وڃن
دل ڪان
ڌَڙڪڻُ
وِسرندو پيو وڃي
دل جو بہ ڏوهہ ناهي
هوءَ بہ
تَڙِپي تَڙِپي ٿڪجي پيئي آهي.
۽ هاڻي
آرامي ٿيڻ چاهي ٿي
روحِ
جِسمَ جي قيد خاني مان
نِڪرڻ جا
سانباها پيو ڪري
جِسم جو ڪاهو پاسو
(جيرو ۽ بُڪي بہ

جوابُ ڏيندو پيو وڃي
قلم ڪٽڻندي
ڪجھ لکندي
هاڻي تہ
هٿ بہ ڏکن ٿا
عُمر جي ڪتاب مان
هڪ وڏيڪ پَنو
ڦاٽي پيو آهي
ذهن جي ڦرهيءَ تي لکيل
ڪوڙ سارا نانءَ
ميسارجي ويا آهن
آئون
ويسر جي وَرِ
چڙهي رهيو آهيان
چهرو ڪومائجندو پيو وڃي
چپ مُرڪن کان
محروم ٿيندا پيا وڃن
وارن ۾
چانديءَ جون تارُون
چمڪڻ لڳيون آهن
جوڀنُ
ڏارون ڏارون ٿيڻ لڳو آهي
وَقتُ واري آهي
۽ حياتي
ٻُڪَ ۾ پاڻيءَ جيان

هٿن مان نڪرندي پئي وڃي
آئون
آخر ڪيستائين
صبرُ جي سبق کي
رَٽيندو رهان
زندگيءَ جي زهر کي
ڍوڪيندو رهان
هينئڙو ٻہ هاڻي
هارڻ تي آهي
اوسيئڙي جو ڏيئڙو
وسامڻ تي آهي
حياتي، مماتي ڏي
ڊوڙي پئي ٿي
اجا توسان ميلاپ
ممڪن نہ ٿيو آهي
سدائين اهو ئي
کُٽڪو رهيو آ
تہ توسان ملڻ ريءَ
توکي ڏسڻ ريءَ
ڪچهريون ڪرڻ ريءَ
اڳئين جَهانَ ڏانهن
اُڏامي نہ وڃان.

❊❊❊

روزاني عوامي آواز ڪراچي، سنڌي مئگزين، 3 نومبر 2013ع

داخليت جي جهان ۾ دردُ هڪ اهڙي حقيقت آهي. جنهن کي سُٺو لکجي يا اڻيو پر سندس صورت ساڳي ئي
رهي ٿي. ڪائنات جو وڏو ۽ ازلو سچ درد تي لکيو وڃي ٿو. علي محمد "درد" سولنگيءَ جا نثري نظم انهيءَ درد جو
چٽو اهڃاڻ آهن. هن ڪويءَ جي تخليق تو ڙي شخصيت ۾ شامل سچ هڪجهڙائيءَ جو عملي ثبوت بڻجي پڪي ٿو.
ڪائنات خوشين جو "وچائجي ويل رنگن جو احساس" جڻ سندس ذات جو دردُ ۽ پيڙا بڻجي لڪائي ٿو.
هي پنهنجي اندر جي آدورين آسُن اُمنگن ۽ آدمن سان گڏجي لَٽَ اوسيڙن. انمول احساس ۽ ذات جي مرڻي
محرومين کي انوکي ادراڪ جي آڌار ۽ خيال جي بي ساختگي واري اُجل سان پيش ڪرڻ جو خوبصورت ڏانءُ
ڄاڻي ٿو. هُن جي نثري نظمن ۾ دردن جا انيڪ اولڙا ۽ عڪس پنهنجو نمايان رنگ ڀسائين ٿا. سندس مشاهدي ۾ هن
جي ڳاچ جي گجگوڙ ۽ گونجي ٿي ۽ تجربي جي تورتڪ تي سورن جي سيلاب جي ٻوڙان ٻوڙ ۾ پسي سگهجي ٿي.
انين هن مجموعي ۾ جتي وڇوڙن جون وارتائون ملن ٿيون. اُتي يادن جا نازڪ پوپٽ پڻ اڏامندا محسوس ٿين ٿا.
قلمڪار جي دل پيار جي پاروتيءَ جي وڇوڙي ڪان پوءِ چاهت جي ڪتهن چندر مکيءَ جي چاهت ڪان به محروم نظر
اچي ٿي. جنهن جي نتيجي ۾ هن جا نثري نظم داخليت جي درد جي دانهن جي ڀرپور ترجماني لڳن ٿا. ساڳي ريت
فني حساڪي جو حسين اولڙو پڻ پسجن ٿا. هي نظم سهڻي ٻولي. اُچت احساس ۽ جديد عنوان جي آڌار تي من
موهيندڙ. نواڻ ۽ تازگيءَ جو اسلوب نظر اچن ٿا. هي ڪتاب هر محبت ڪندڙ دل وٽان اوس مڃتا ماڻيندو.
مريم مجيدي، سجاول
سنڌي ادب جي افق تي اڄڪلهه جيڪي ستارا جرڪي پنهنجي روشني پکيڙي رهيا آهن. انهن روشن ستارن ۾ علي
محمد "درد" سولنگي قطب تاري جي حيثيت رکي ٿو. هن جي علمي ۽ ادبي خدمتن ۾ سالن جي تپسيا شامل آهي.
هن جا نثري نظم داخلي ۽ خارجي احساسن ڪانسواءِ سماجي ٻيج ٻاهه ۽ رشتن جي ويساهه گهاتين کي ظاهر ڪن
ٿا. منجهن پيار، محبت، وصل، حسن ۽ جمال جا عڪس به نمايان نظر اچن ٿا. سندس پڪي ۽ پختي ليکڪ هئڻ پٺيان
مطالعي ۽ مشاهدي جو وڏو عمل دخل آهي. اميد ته سندس پيار جو پورهيو پڙهندڙن جي بارگاهه ۾ قبول پوندو.
رجب آزاد، دادو
Price : Rs:300 & 5 Dollars (US)
وچائجي ويل رنگن جو احساس
علي محمد "درد" سولنگي
سنسار پبليڪيشنس
05
kaptan abro

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سنڌس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، جو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.
اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آسانيءَ سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.
۽ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو. اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو ڀورو ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ اپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book